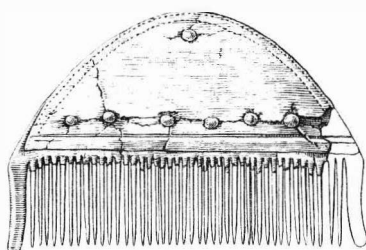

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1969

BRNO 1971

Na jižní straně, těsně nad srázem ostrožny, je ve směru západovýchodním vyzděna v šíři 110 cm hradba, jejíž existenci ukazoval před výzkumem valovitý terénní útvar táhnoucí se plochami čtverců XXV—XXVII. Hradební zeď, vystavěná z lomového kamene na maltu, má na vnější straně předzáklad široký 5—15 cm. Ve čtverci XXVII vyběhá z této jižní vnějškové hradby směrem k severu pásmo vnitřní hradby, ohraničující parkán od východu a navazující po tupouhlém zalomení (125°) v délce 24 m na část hradby odkryté roku 1968 ve čtvercích VI a VII. Šíře jejího zdiva se pohybuje mezi 165—180 cm, je opět z lomového kamene a její existence byla již za stavu před výzkumem výrazná terénním hřbetem.

Jako stavebního materiálu pro popsané úseky zdiva bylo použito téměř výhradně droby, těžené přímo na místě. Jen zcela ojediněle se vyskytly úlomky cihel nevalné kvality.

Mezi nálezy tvoří charakteristickou skupinu předměty ze železa. Početně jsou zastoupeny hlavně hřeby s čtyřhranným dřikem, hlavice často chybí nebo ji nahrazuje mírné rozšíření horní části dříku, u vyvinutějších kusů ji tvoří příčné břevno nebo puklice. U zákolníku má hlava tvar hranolu o čtvercové základně, vyběhajícího z dříku rohem ve vertikální poloze. Ke skupině výrobků ze železa náleží dále hrot šípů čtvercového příčného profilu, zděř, oko k petlici, část ramene podkovy s typickým vykváním ozubu zahnutím patky a listový hrot oštěpu vyběhající z konce násadového pásu s otvory. Ojedinělým nálezem po stránce materiálu jsou zlomky misky z měděného plechu.

Druhou výraznou skupinou je keramika, její stav obvykle nedovoluje úspěšnější rekonstrukci jednotlivých kusů. Keramiku lze povšechně charakterizovat tak, že se objevují ve střepovém materiálu nejčastěji hrncovité profily s různě rozevřeným a ovaleným okrajem, který má nad hrdem převislou nebo břitovou římsu, někdy další profilaci formou žebra, povrchová výzdoba je prováděna vrypy, linkami nebo vlnicí, výduť bývá plasticky zdobena žlábkováním, dno rovné nebo mírně dovnitř vyklenuté se stopou podsýpky nebo odříznutí. Vedle hrncovitých forem se objevila část lahvovité nádoby a miskového kahance. Zlomek hliněné poklice je zakončen pečetičkovým držadlem. Žlutohnědá poleva se vyskytuje na střepch jen sporadicky. Ve střepch bylo i několik částí kachlů hrncového konkávního typu.

Méně obvyklým nálezem je rondek Ø 30 mm z břidlicové desky s kruhovým otvorem ve středu. Nálezy částí dělových koulí z pískovce Ø 15 a 22 cm jsou významnými doklady o událostech v posledním období existence hradu. Ojedinělé kusy zuhelnatělých dřev pocházejí z břízy a jasanu (určil E. Opravil). Dosti četné osteologické nálezy nebyly odborně zhodnoceny.

Die Ausgrabung auf der Burg Tepenec im Jahre 1969 (Gemeinde Jívová, Bez. Olomouc). Die Ausgrabung auf der Burg Tepenec knüpfte in der zweiten Grabungsetappe an den 1968 angelegten Orientierungsgraben mit der Freilegung der nördlichen Umfassungsmauer des Palastes an, die stumpfwinkelig annähernd in nordöstliche Richtung einbiegt. An der Südseite der Bergzunge wird der Graben durch eine Mauer verstärkt, an die senkrecht eine weitere Wehrmauer anschließt, die nahezu parallel zur stumpfwinkelig einbiegenden Palastmauer verläuft. Im Fundgut waren neben einer größeren Anzahl von Nägeln, einer Pfeilspitze, Buchse und Schließhakenöse, auch der Teil eines Pferdehufeisens und Bruchstücke einer Kupferschale vertreten. Für die Keramik ist die ausladende Randlippe bezeichnet, unter ihr erscheint häufig eine gratige oder überhängende Leiste. An Verzierung wurden Einstiche, Ritz- und Wellenlinien beobachtet. Die Ausbuchtung ist in manchen Fällen gerillt. Am häufigsten ist die Topfform vertreten, vereinzelt die Flaschenform, sowie das schalenförmige Lämpchen und Deckel. Die aufgefundenen Kachelbruchstücke sprechen für das Vorkommen von Napfkacheln, Glasur begegnet nur selten. Die Fragmente der steinernen Kanonenkugeln dürften dem Kaliber von 15 und 22 cm entsprechen. Die verkohlten Holzreste stammen von Birke und Esche.

V Ý Z K U M Z A N I K L É S T Ř E D O V Ě K É V E S N I C E K O N Ů V K Y N A S L A V K O V S K U

(o k r. V y š k o v)

D A G M A R Š A U R O V Á, M ě s t s k é m u z e u m, S l a v k o v

Systematický výzkum zaniklé vsi Konůvky v katastru obce Heršpice u Slavkova, okres Vyškov, pokračoval roku 1969 odkryvem severní části feudálního objektu na konci údolí, v místě zvaném U kostelíka. Při výzkumu roku 1968 jsme mu dali pracovní název tvrz.

Po odlesnění roku 1967 se projevil půdorys objektu ve tvaru lichoběžníku, příčně rozděleného ve dvě přibližně stejné části. Roku 1968 byla zcela prozkoumána jižní část, v níž byl odkryt suterén vícepodlažní hrázděné budovy, zahloubený do dvou metrů původního terénu. Podél něho na úrovni původního terénu bylo odkryto jeho hospodářské příslušenství, chlebová pec a špychar.

Výzkum v roce 1969 zjistil obdobný, avšak ještě o půl metru hlubší a také prostorově rozlehlejší suterén vícepodlažní budovy i v severní části zkoumaného objektu. Podél tohoto suterénu na jeho jižní straně nachází se na úrovni původního terénu kamením vydlážděná plocha po celé šíři objektu. Rozděluje objekt na dvě části, jak již zmíněno. Dláždění je poměrně dobře zachováno a v jednom místě směrem k okraji objektu je upraveno jakoby do žlábků pro odtok dešťové vody se střechy.

Skutečnost, že severní suterén je prostornější a zahloubenější nežli jižní, způsobila, že se v roce 1969 nepodařilo našemu malému pracovnímu kolektivu odhalit celou jeho plochu, jak jsme předpokládali.

Výplň odkrytého suterénu tvoří, obdobně jako v jižní části objektu, destrukce z mazanice a kamení s hojným náleзовým materiálem. Oproti jižní části převažuje zde zával kamenitý a v něm je zřetelné vrstvení postupného zborcení budovy, která zřejmě nespadla naráz, i když náleзовá situace ukazuje, že zašla stejným obrovským požárem jako jižní část objektu.

V destrukci byly zachyceny i zuhelnatělé trámy a bylo možno zakreslit jejich délku i polohu. Podlaha odkryté části severního suterénu je hliněná, čistě vyhlazená, místy pokryta uhlíky. Podélně je možno sledovat do různých výšek původní lícované zdivo místnosti z pískovcových kvádrů, podobně jako v jižním suterénu.

V jednom místě závalu byly nahromaděny opalizované fragmenty silných okenních sklíček spolu s úlomky olověných obrouček, do kterých byla sklíčka zasazována. Zuhelnatělé dřevo u této aglomerace ukazuje na okenní rám.

Mezi střepovým materiálem, který datujeme do 14. a první polovici 15. století, je nutno připomenout nápadné množství střepů z loštických hrnců s manžetovými okraji. Mezi železnými předměty jsou pozoruhodné delší špičaté nožíky, z nichž dva nesou nožičské značky ve tvaru schematizovaných ovčáckých nůžek.

Tradice zdůrazňuje název tohoto místa U kostelíku, ale výzkum prokázal, že nejde o stavbu sakrální. Proto jsme roku 1968 nazvali zkoumaný objekt tvrzí a ztotožnili jsme ho s pojmem munitio z písemných pramenů. Výsledky r. 1969 však uvádějí v pochybnost i toto hodnocení, protože stavební dispozice objektu se neshoduje s dosud známými dispozicemi jiných tvrzí a zejména ne z Rakouska známých „Hausbergů“. V této situaci si vynucuje pozornost nepublikovaný pasus z rukopisné pozůstalosti Řehoře Volného, uložené ve Státním archivu brněnském, který mluví o klášteře v Konůvkách.

Této možnosti by totiž odpovídala jak dispozice budov v objektu, tak jeho hospodářská ucelenost a poloha stranou vesnice. Zároveň by tím dostal své opodstatnění i lidový název U kostelíku, protože nálezy okenních sklíček v olověných obroučkách a s dřevěným rámem mohou být klasifikovány jako okno klášterní kaple.

Roku 1970 bude výzkum pokračovat a předpokládáme dokončení celého objektu.

Ausgrabungen der mittelalterlichen Wüstung Konůvky bei Slavkov (Bez. Vyškov). Im Jahre 1969 setzte die Plangrabung in der Wüstung Konůvky (Gemeindegrund Heršpice bei Slavkov, Bez. Vyškov) im nördlichen Teile des großen Objekts fort, das wir im Vorbericht Feste nennen. Man legte das Kellergeschoß eines mehrstöckigen Fachwerkbau frei, das 2,5 m in die ursprüngliche Oberfläche eingetieft war und eine gepflasterte Fläche längs der ganzen Breite des Objekts. Unter den Keramikfunden des 14. Jhs. und 1. Hälfte des 15. Jhs. fanden sich zahlreiche Bruchstücke Loschtitzer Töpfe mit Kragenrand. An einer Stelle fand man im Schutt eine Menge in Blei gefaßte Butzenscheibenscherben und Reste hölzerner Fensterrahmen.

Im Jahre 1970 soll die Ausgrabung des Objekts beendet werden.

ZANIKLÁ STŘEDOVĚKÁ OSADA U POHOŘELIC (okr. Břeclav)

ČENĚK STAŇA, AÚ ČSAV Brno
(Tab. 37–40)

Při melioračních pracích pod hrází Starého rybníka v jihovýchodním cípu katastru města Pohořelice, okr. Břeclav, prováděných na jaře 1969, bylo třemi dlouhými průkopy v severojižním směru a 35 sondami v nepravdělně příčných směrech prořezáno mírné návršíčko, zvedající se v inundačním terénu řeky Jihlavy. Na jeho severním okraji byla vedena rovnoběžně s jižní hrází rybníka odvodňovací strouha. Koncem května ohlásil pan Knotek z Dolních Dunajovic Okresnímu muzeu v Mikulově, že se v uvedených melioračních rýhách vyskytuje množství starých střepů. Muzeum v Mikulově podalo zprávu Archeologickému ústavu ČSAV v Brně. Pracovníci ústavu provedli 4. června 1969 terénní průzkum a sběr archeologického materiálu a 10. června situaci dokumentovali. Vzhledem k tehdejšímu stavu lokality nebylo možno provést výkopové práce. Bylo nutno omezit se na zachycení narušených objektů do plánu a na popisy terénní situace podle profilů v jednotlivých sondách.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1969

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: Prof. dr. Josef Poulik, DrSc.
Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový
Překlady: H. Plátková, dr. R. Tichý
Kresby: Doc. dr. B. Klíma, B. Ludikovská, R. Skopal
Na titulní obálce: Kostěný hřeběn z doby římské z Mořic (okr. Prostějov)
Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21
Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné